

Het jaar van de waarheid

Het ligt voor de hand dat het thema van dit nummer van Solidariteit aan de CAO-onderhandelingen/akties gewijd is. Zo iets plan je zeker een maand van tevoren; daarbij weet je dat tussen het schrijven en uitkomen van een nummer ongeveer twee weken liggen. Dus hebben we deze keer 'de pech' dat we dit thema schrijven midden in de periode van onderhandelingen, akties en aangekondigde akties. Afspraken met drukkers en zetster maken echter uitstel onmogelijk. En wie weet welk uitstel 'het meest geschikte moment' oplevert? Hoe dan ook, het thema ligt er zonder dat een afgeronde beoordeling mogelijk is.

We hebben voor de volgende opzet gekozen. Na een algemene inleiding volgt een samenvattend overzicht van de al afgesloten akkoorden. Bij dit overzicht hebben we ons beperkt tot de informatie uit de dagbladpers. Dat is immers het beeld dat naar buiten toe gegeven wordt. Daarmee worden we gekonfronteerd, zeker waar hét niet onze eigen bond of sektor betreft. Omdat deze benadering bijzonderheden per sektor of bedrijf onderbelicht, hebben we dit thema afgesloten met een meer gedetailleerde beoordeling van één bedrijfs-CAO. Namelijk die van de Hoogovens, die door de Industriebond FNV tot 'speerpunt' van haar CAO-beleid werd uitgeroepen.

Fiasko van Stichtingsakkoord

Enige maanden geleden werden we blij verrast toen we Frans Drabbe, vice-voorzitter FNV, voor de televisie hoorden zeggen dat het akkoord in de Stichting van de Arbeid van november 1982 op een fiasko was uitgelopen. De prijskompensatie was ingeruild voor arbeidstijdverkortung (ATV) met het doel de daardoor vrijkomende arbeidsplaatsen te bezetten en zo de werkloosheid terug te dringen. Drabbe was tot de konklusie gekomen dat het akkoord niet gewerkt had. Er waren nauwelijks banen bijgekomen, de werkloosheid was inmiddels zelfs toegenomen en de ondernemers hadden de ingeleverde prijskompensatie buitgemaakt.

Hij trok nog meer konklusies. De herbezetting van de vrijkomende arbeidsplaatsen wordt inzet van de komende vakbondsstrijd. Bij de voortzetting van het vakbondsbeleid naar korter werken, dient de koopkracht gehandhaafd te blijven. En als de werkgevers hier moeilijk over gaan doen, weten we waar het geld zit en zullen we ze duidelijk maken dat we een deel van de omhoog springende winsten zullen opeisen. Dat was klare taal en waarom zouden we niet geloven dat 1985 'het jaar van de waarheid' zou worden.

Goed nieuws van het CPB

Drabbe kreeg een paar maanden later, in maart j.l., steun van het Centraal Plan Bureau (CPB). Sinds het Stichtingsakkoord waren er slechts 20.000 arbeidsplaatsen bijgekomen, zo had het CPB berekend. De kleurrijke verhalen van minister De Koning - volgens hem waren 't er 150.000 - waren vanuit een 'onverdachte hoek' genadeloos afgestraft. Het CPB onthulde nog meer. De beperkt doorgevoerde ATV was in het voordeel van de werkgevers uitgekapt,

omdat zij in plaats van herbezetten het in hun ogen 'overtollig personeel' hadden geloosd. Maar ja, in een rapport, uitgebracht vlak voor de grote CAO-beslissingen, kon het CPB het hier niet bij laten. Een nieuwe, snel door te voeren ATV, zou rampzalig zijn voor de ondernemers, want dat zou hen noodzaken *nieuwe mensen aan te nemen*. Rampzalig, want dat zou de loonsom doen stijgen en dat zou het doorbrekende economisch herstel dwarsbomen, de concurrentiepositie van de nederlandse bedrijven schaden, enzovoort, enzovoort. En dat terwijl het CPB voor 1985 een stijging van de arbeidsproductiviteit van 7,5 à 8% voorspelde en iedereen dag in dag uit de fors gestegen winsten in de kranten las.

Dus slecht en goed nieuws van het CPB. Maar dat slechte nieuws horen we al jaren - crisis of niet - dat is dus oude koek. Het goede nieuws daarentegen gaf precies aan waar het met de ATV om begonnen is, namelijk het totstandbrengen van werkgelegenheid. En nou weten we wel dat alleen een drastische en snel ingevoerde ATV een echte aanval betekent op de werkloosheid, maar de eis van de FNV en haar bonden voor een 36-urige werkweek is in ieder geval een stap.

Flexibiliteit troef

Treurig is dan ook dat Wim Kok eind maart wereldkundig maakte dat de FNV bereid is tot een éénjarige CAO, mits in de tweede helft *'reëel gepraat'* kan worden over de invoering van de 36-urige werkweek in 1986. Het lijkt hetzelfde als de oorspronkelijke eis, maar de fijne nuance druipt er vanaf. In dit geval de bereidheid toe te geven voordat de slag goed begonnen is. De 36-urige werkweek is dan ook in veel gevallen niet binnen gehaald en als dat wel gebeurd is, dan is 't meestal een werkweek van *gemiddeld* 36 uur.

Roostervrije dagen, dagen vrij die al vrij waren, verlenging van de bedrijfstijd, werken op zaterdag enzovoort. Kortom: flexibiliteit van de arbeidsduur, van de organisatie van de arbeid en van de inzetbaarheid van werknemers en werknemers. Op 'maat gesneden', dus op de manier die de werkgever het minst schaadt. En dat is wat door werkgeversorganisaties als het VNO en de FME van het begin af aan van de daken is geschreeuwd.

Dat zo'n gemiddelde verkorting van de arbeidsweek aan de herverdeling van de arbeid weinig bijdraagt, is duidelijk.

Noch in de zin van de herbezetting, noch in de zin van gelijkere deelname van mannen en vrouwen aan de huishoudelijke arbeid.

Nog even terug naar Drabbe. De koopkracht gehandhaafd? De onderhandelingsresultaten lijken niet bepaald geruststellend. Positief is dat de 100% ziekengeld binnen is, maar we hebben niet de indruk dat de werkgevers daar zo'n punt van gemaakt hebben. Op met name de Voedingsbond FNV na is de prijskompensatie weggegeven, zo niet voorgoed afgeschaft. En het is ondanks de veel voorkomende loonsverhoging van 1% de vraag wie de aanvulling op het ziekengeld betaald heeft. Aan de aktiebereidheid van de leden lijkt 't ons niet gelegen te hebben, want die was - tegen de verwachting? - groot (zie ook het artikel over de Hoogovens-CAO). Een vergelijkbaar beeld zien we bij de herbezetting.

THEMA CAO-ONDERHANDELINGEN LEVEREN MAGERE RESULTATEN OP

Solidariteit

Keiharde afspraken zijn (nog) niet gemaakt, de controle is op z'n minst magertjes.

Tot slot, het spijt ons ten zeerste, ook voor Frans Drabbe, over de aantasting van de winsten hebben we niets meer gehoord. En dat in het jaar van de waarheid!

de Redactie